

WORKING PAPER č. 25/2007

Strukturální politika Polska a Maďarska 1990–2005

Tomáš Paleta

Listopad 2007

Řada studií Working Papers Centra výzkumu konkurenční schopnosti české ekonomiky je vydávána s podporou projektu MŠMT výzkumná centra 1M0524.

STRUKTURÁLNÍ POLITIKA POLSKA A MAĎARSKA 1990–2005

Abstract:

The main goal of this paper is to describe the structural policy of Hungarian and Polish government from the beginning of transition till nowadays and its possibility to change structural characteristics of the above mentioned economies and help to improve economic growth. The scope our study is limited to state aid provided to the enterprise sector. We analyze the strategy of decision making, used types of state aid distribution, the target segments of aid and its institutional background. We also focus on how these variables affected the market environment of Hungarian and Polish economy, productivity of labour and the competitiveness of both Hungary and Poland.

Abstrakt:

Cílem studie je analyzovat hlavní kroky polských a maďarských vlád na poli strukturální politiky a jejich možnost změnit strukturální charakteristiky výše zmíněných ekonomik. Zaměřením této studie je státní pomoc podnikům. Zkoumáme strategii rozhodování o udělování státní pomoci, použité typy státní pomoci, její směřování a institucionální prostředí. Zabýváme se tím, jak tyto proměnné ovlivnily tržní prostředí maďarské a polské ekonomiky, produktivitu práce a konkurenceschopnost Maďarska a Polska.

Recenzoval:

doc. Ing. Libor Žídek, Ph.D.

1. ÚVOD

Cílem tohoto textu je popsat vývoj strukturální politiky v Polsku a Maďarsku od roku 1990 do roku 2005 a zhodnotit její vliv na konkurenceschopnost výše zmíněných ekonomik. Vycházíme z faktu, že struktura ekonomiky odráží změny ve struktuře agregátní domácí i zahraniční poptávky. Na tyto změny reagují podniky změnou nabídky a dochází k posunu ve struktuře ekonomiky. Rychlost těchto změn je dána flexibilitou prostředí, kde významnou roli hraje dostupnost informací, flexibilita trhu práce, liberalizace cen a mezinárodního obchodu apod. Do procesu strukturálních změn může vláda zasáhnout nástroji strukturální politiky s cílem strukturální změny vyvolat, urychlit, zpomalit, nebo zcela zastavit (více k teorii strukturální politiky viz např. Zemplinerová, (2006)). Pro naše účely jsme si strukturální politiky definovali jako soubor zamýšlených (tj. vědomých) vládních opatření, směřujících ke změně ve struktuře produkce průmyslových odvětví nebo vedoucích ke změně výrobního chování průmyslových producentů s cílem ovlivnit strukturální charakteristiky ekonomiky. Konkrétními nástroji takto pojeté politiky jsou přímé i nepřímé nástroje státní pomoci, kam patří finanční dotace a půjčky, daňové úlevy, odpuštění nedoplatků a podobně. V našem pojetí se tedy jedná o nástroje státní pomoci podnikům. Zaměříme se na vývoj státní pomoci podnikům, jejich výši a strukturu a zhodnotíme jejich dopad na možnosti hospodářského růstu. Nejprve popisujeme výchozí pozici struktury ekonomiky v roce 1990, následně analyzujeme vývoj strukturální politiky v letech 1990–2005 a nakonec zkoumáme účinnost nástrojů státní pomoci.

2. STRUKTURÁLNÍ POLITIKA MAĎARSKA

2.1. Výchozí situace

V Maďarsku, stejně jako v ostatních zemích střední a východní Evropy, byl na konci 80. let minulého století průmysl nejdůležitějším sektorem ekonomiky. „Jeho výkonnost byla hluboko pod úrovní vyspělých států, což opět koresponduje se situací v jiných zemích východního bloku, a to navzdory tomu, že v Maďarsku probíhaly určité pokusy o reformu již v průběhu 80. let. Produkce ekonomiky byla charakteristická nízkou konkurenceschopností na mezinárodních trzích, přebytkem neprodejných statků na jedné straně a nedostatkem zboží na straně druhé“ (Hashi-Hajdukovic, 2006).

V období plánovaného hospodářství se strukturální politika projevovala v systému dotací a podpory těch podniků a odvětví, které byly shledány jako stěžejní. Důležitost podniků a odvětví však nebyla měřena jejich ekonomickou úrovní, produktivitou práce, nebo konkurenceschopností na trhu, ale byla výsledkem politického rozhodnutí na domácí i mezinárodní úrovni. Výsledkem této politiky bylo často přerozdělování zdrojů od úspěšných k méně úspěšným, což v konečném důsledku vedlo k poklesu motivace úspěšnějších podniků, zastarání výrobních postupů, opotřebení kapitálových statků, nízké produktivitě práce i kapitálu, snížení výkonnosti celého hospodářství a poklesu mezinárodní konkurenceschopnosti.

Maďarsko bylo na konci 80. let zemí s převažujícím zaměřením na průmysl a nepříliš rozvinutým sektorem služeb. To vycházelo z koncepce centrálního plánování, které bylo zaměřeno na podporu těch odvětví průmyslu, která byla považována za strategická a ekonomické ukazatele byly upozaděny politickými cíli.

2.2. Strukturální politika 1990–2005

Počátek transformace je charakteristický postupným oslabováním vlivu státu na ekonomické procesy a na podniky samotné. Změny ve struktuře ekonomiky a průmyslu byly fundamentálním znakem transformace a přinesly s sebou četné problémy – např. nutnost čelit vyspělé zahraniční konkurenci, rostoucí nezaměstnanost, hrozbu úpadku celých regionů a nebo tvrdá rozpočtová omezení. V této pozici se pak nacházely vlády se svou strukturální politikou, a musely vzít všechny tyto okolnosti na vědomí. Nositelé strukturální politiky se tak ocitli pod tlakem sociálních aspektů restrukturalizace a bylo otázkou, do jaké míry jsou schopny tomuto tlaku odolat a činit krátkodobě nepopulární a „bolestivá“ opatření.

V prvním období, tedy zhruba do roku 1995, prochází Maďarsko fází kreativní destrukce. V této fázi transformace, kterou můžeme zařadit do období mezi lety 1990 a 1995, vypracovaly Maďarské vlády tři

rozdílné koncepce strukturální politiky (OECD 1995 – z Szanyi). První koncept z roku 1990 neobsahoval žádnou konkrétní strategii a spočíval spíše ve výčtu toho, co by strukturální politika dělat neměla. V této strategii nebyly ani určeny konkrétní nástroje státní pomoci. S postupující transformací docházelo k stále výraznějším strukturálním změnám, které zahrnovaly zejména zmenšování podniků a omezování produkce. Na základě tohoto vývoje byla na přelomu let 1992 a 1993 zformulována nová strategie strukturální politiky. Tato strategie měla střednědobý charakter a představila škálu nástrojů, jak podpořit přizpůsobování soukromého sektoru změnám v ekonomice, při snaze vyhnout se nadměrným zásahům do jejich chodu. Jedním z nejvýraznějších rysů tohoto konceptu bylo určení dvanácti (později patnácti) strategických státních firem (špinavý tucet), které mohly obdržet pomoc v rámci „krizového managementu“. Do těchto firem proudila podpora v podobě přímých transferů, odpuštění plateb daní, sociálního pojištění a úvěrů a rovněž čerpání z rozvojových a restrukturalizačních fondů. Zdroje k restrukturalizaci zejména patnácti (dříve 12) velkých firem plynuly z nejrůznějších institucí (státní rozpočet, Agentura státního vlastnictví atd.). Török (1997) odhadl výši podpory pro tyto firmy na 1,5 miliard dolarů.¹

Podpora v rámci krizového managementu se stala nejdůležitějším znakem strukturální politiky a zůstala jí po dlouhou dobu. Vedle pomoci velkým firmám proběhla v rámci téhož konceptu strukturální politiky i dvě kola konsolidace dluhů v programu Konsolidace bank a dluhů. Program se uskutečnil mezi lety 1993–1996 a týkal se přibližně 150 firem. Celkové odhadované náklady (Hashi, dle Szanyi 1996) byly 4–4,5 mld. USD.

Druhý koncept strukturální politiky se v konečném důsledku omezil pouze na dotace a pomoc v rámci krizového managementu a prvotně deklarovaná snaha o strategický rozvoj se vůbec nedostala do realizační fáze. Směřování dotací nebylo podřízeno žádné celkové vizi a dotace byly umisťovány nahodile do těch podniků, které ji zrovna potřebovaly a o kterých bylo rozhodnuto, že ji dostanou.

Třetí koncept průmyslové politiky vznikl v roce 1995. Motivem implementace třetího plánu se mimo jiné stala postupná harmonizace s požadavky EU.² Tomu také odpovídá jeho podoba, v níž se odráží snaha přijmout – zatím alespoň částečně – požadavky kladené v rámci předvstupních příprav – např. decentralizace distribuce státní pomoci či zřízení instituce zodpovědné za kontrolu³ udělování státní pomoci

¹ Účinnost této formy podpory je diskutabilní. Polovina podporovaných firem přežila a byla privatizována, část byla prodána částečně a část firem zůstala zcela v rukou státu.

² Konkrétně se jedná o článek 62/4b Evropské asociační dohody.

³ Kontrolu nejdříve provádělo Ministerstvo financí, později tzv. SAMO – State Aid Monitoring Office.

(více viz Szanyi, 2004). Koncept obsahoval podrobný soupis nástrojů a cílů, které byly kompatibilní s pojetím EU. Většina nástrojů byla orientována na podporu vědy a výzkumu, malých a středních podniků a na cíle regionální politiky. Z nástrojů cílených na určitou firmu nebo projekt se přešlo k obecné podpoře investičního prostředí na základě stanovených pravidel. Hlavním cílem se stalo zvýšení dlouhodobé konkurenceschopnosti. Praxe však probíhala poněkud odlišně. Hodnotí jí např. Tétényi (Tétényi, 2000, in: Szanyi, 2004), který říká, že v prvních letech (do roku 1995) byly strukturální posuny a vývoj důsledkem přílivu přímých zahraničních investic a nikoliv aktivní strukturální politiky. Globální útěk státu z ekonomiky a následná pomoc pouze vybraným podnikům dle Tétényiho vedly ke kolapsu mnoha firem a snížily účinnost státní pomoci

Jak v druhém, tak i v třetím konceptu se vyskytovaly nástroje, zaměřené zejména na vybrané sektory v ekonomice, přičemž sektory, které byly ve středu pozornosti, se v průběhu času měnily. Hlavní důraz byl v počátku kladen na sektory, v nichž se nacházely firmy špinavého tuctu, tj. na automobilový, elektrotechnický a chemický průmysl. Později v rámci rozšíření špinavého tuctu na patnáct firem se spektrum rozšířilo ještě o průmysl metalurgický. S třetím konceptem se způsob podpory sektorů změnil. Namísto krizového managementu se nosnou myšlenkou stalo zvýšení konkurenceschopnosti. To však neznamenalo konec krizového managementu nebo dokonce přímých podpor četným nezdravým podnikům. Hlavní změnou byla změna toku státní podpory, která se přesunula na státní rozvojové agentury a neplynula firmám přímo ze státního rozpočtu. Většina podpory byla udělována na základě obecně platných pravidel, stále však existovaly výjimky v podobě automobilového, elektrotechnického a chemického průmyslu, kterým bylo přiznáno určité preferenční postavení.

V popředí zájmu však stále zůstávaly spíše bývalé vlajkové lodě maďarského průmyslu a jejich podpora nebyla součástí rozvinuté strategie vedoucí k restrukturalizaci, ale jednalo se spíše o podporu zaměstnanosti v nejvíce postižených regionech. Zde je zřejmý výrazný rozpor mezi koncepcí a skutečnou realizací státní podpory.

O nekonceptčnost přístupu svědčí i fakt, že pro rostoucí i upadající podniky byla používána stejná strategie, což – jak upozorňuje Szalavetz (Szalavetz, 2003, in: Szanyi, 2004), snižovalo její efektivnost.

V rámci přibližování se vstupu do EU a nutnosti harmonizace, proběhla v roce 2000 i čtvrtá změna koncepce strukturální politiky, která byla součástí Národního rozvojového plánu a která byla logickým pokračováním koncepce z roku 1995. Přinesla rozšířenou škálu nástrojů strukturální politiky, které byly v souladu s nástroji EU. Verze strukturální politiky z roku 2000 stála zejména na podpoře moderních technologií, výzkumu a vývoje a rozvoje konkurenceschopnosti.

Zvyšování produktivity práce z důvodů technologického pokroku však vedlo k poklesu nároků na pracovní sílu, a tedy k nárůstu nezaměstnanosti, mj. i v „citlivých“ odvětvích. Existuje však přetrvávající rozpor mezi koncepcí a praxí, která byla taková, že postižené podniky byly dále nepřímo dotovány právě z důvodů podpory nezaměstnanosti (Szanyi, str. 9). Na druhou stranu však v rámci Národního rozvojového plánu dochází také k podpoře investic prosperujících, soukromých a často zahraničních firem

Kritici čtvrté koncepce (z roku 2000) poukazují zejména na její zbrklou a neadekvátní přípravu, a tím i nedokonalost v implementaci.

Další revize z roku 2002 znamenala již menší změny. K největším změnám patřil větší důraz na daňové nástroje, případně zrušení dříve zřízené podpory pro průmyslové zóny volného obchodu.

2.3. Vývoj státní pomoci

Následující tabulky zachycují vývoj výše a strukturu státní pomoci v Maďarsku v letech 1990 až 2005. Pro první roky tohoto období téměř nejsou dostupná žádná data a ta, která dostupná jsou, jsou z mnoha důvodů nedůvěryhodná. Pro vytvoření rámcové představy se však použít dají. Tabulka č. 1 ukazuje výši státních dotací do vybraných sektorů ekonomiky.

Tabulka č. 1: Státní podpora - dotace (mld. USD)

	1988	1989	1990	1991	1992	1993	1994	1995
spotřební dotace	1,32	1,16	1,03	1,07	0,79	0,83	0,92	0,83
domácí sektor	0,62	1,46	1,66	1,26	1,29	1,01	0,9	0,95
dotace výrobcům z toho:	2,97	2,16	2,16	0,8	0,77	0,68	0,98	0,69
zemědělství	0,86	0,71	0,71	0,51	0,42	0,49	0,6	0,46
železnice	0,09	0,09	0,07	0,04	0,11	0,05	0,25	0,12
celkově (včetně nezobrazených položek)	4,9	4,77	4,39	3,12	2,84	2,51	2,79	2,46
dotace jako % HDP	17,1	16,7	13,3	9,4	7,6	8,5	6,8	5,6

Zdroj: Ministerstvo financí Maďarska, dle Szanyi (2004)

Z tabulky je vidět, že kromě podpory do železnic podíl státní pomoci jak absolutně, tak v podílu na HDP od roku 1989 do roku 1995 téměř soustavně klesal. Tento fakt je vysvětlitelný postupným odchodem státu z čtených sfér hospodářství.

Další tabulka ukazuje celkovou výši státní podpory a rozdělení podle odvětví s největším podílem na jejím příjmu. Zde již příliš jasně žádný výrazný trend nevidíme, spíše se jedná o postupný nárůst do roku 1998 a následný pokles s mírnějšími výkyvy. Výkyvy jsou ovšem způsobené také změnou metodologie, neboť po roce 1996⁴ dochází

⁴ Rok 1996 je prvním rokem, kdy se v Maďarsku oficiálně začíná monitorovat státní pomoc.

k několika změnám v monitoringu pomoci. Do roku 1999 není zaznamenávána pomoc poskytovaná místními vládami, a tak nárůst některých čísel nemusí nutně znamenat zvýšení prostředků státní pomoci.

Tabulka č. 2: Státní podpora hospodářským jednotkám (mil. EUR, b.c.)

	1996	1997	1998	1999	2000	2001
celková pomoc, z toho:	577,7	765	836,8	689	800,1	800,5
výroba	336,1	509,3	523,2	375,9	479,2	442,1
doprava	220,9	223,5	290,3	291,3	304,1	276,5
těžba uhlí	20,7	32,3	23,3	16,1	12,6	16,2
podíl na HDP (%)	1,6	1,9	2	1,5	1,6	1,5
podíl na státním rozpočtu	3,28	3,8	4,01	3,26	3,44	

Zdroj: National Survey of Hungary

V tabulce není vidět další výrazná část státní pomoci – v rámci předprivatizační konsolidace v letech 1994 – 1998 směřovala pomoc ve výši cca 4 mld. USD do bank. I zde se jedná o formu strukturální politiky, protože banky (do té doby vlastněné státem) poskytovaly četné půjčky podnikům, které je pak nikdy nebyly schopny splatit. Konsolidace bank pak ve svém důsledku znamenala odpuštění těchto dluhů státem, a tudíž formu státní podpory. Stejně tak privatizace mnoha firem ve státním vlastnictví si vyžádala četné dotace k vylepšení jejich likvidity i k jiným účelům. Hlavním hráčem na poli státní pomoci byl v té době Státní privatizační a aktivový holding PLC. S pokračující privatizací od konce roku 1995 klesal podíl pomoci do výroby, celková pomoc ovšem postupně narůstala.

Tabulka č. 3: Státní pomoc (mil. EUR, s.c.)

	2000	2001	2002	2003	2004	2005
celková pomoc (bez zemědělství, rybolovu a dopravy)	757,2	738,7	844,4	911,2	597,8	948,7
celková pomoc (nezahrnuje železnice)	757,2	738,7	844,4	931,2	1110,3	1609,9

Zdroj: Evropská komise, 2005

Následující tabulky ukazují členění státní pomoci podle cíle, nástroje a typu přidělení. Jedná se však pouze o data zahrnující sektor průmyslové výroby, komplexnější data nejsou k dispozici.

Tabulka č. 4: Státní pomoc ve výrobě podle cíle (v %)

	1996	1997	1998	1999	2000
horizontální pomoc z toho:	13,2	15,8	12,8	8,2	9,3
podpora vědy a výzkumu	1,5	1,8	1,6	0,6	1
životní prostředí	1,2	4,7	4,8	4,7	3,6

podpora MSP ⁵	4	3,7	4,4	2,8	4,6
zaměstnanost	4,2	3,3	1	0	0
vzdělávání	0,3	0,3	0	0	0
sektorová pomoc	18,4	17,2	5,2	1,9	0
příčemž ocelářský průmysl	14,7	2,9	0	0	0
ostatní	3,7	14,3	5,2	1,9	0
regionální pomoc	68,4	67	82	89,9	90,7

Zdroj: Szanyi, 2004

Vidíme, že ve sledovaném období postupně výrazně klesal podíl pomoci s cílem pomoci konkrétním jednotlivým sektorům a mírně také klesal podíl pomoci s horizontálními cíli, to vše ve prospěch pomoci zaměřené na chudé regiony. Zůstává však otázkou, do jaké míry šlo o změnu v koncepci strukturální pomoci. Domníváme se, že výraznou úlohu v této změně struktury mohlo hrát jen samotné přesunutí pomoci z jedné kategorie do kategorie druhé, akceptovatelnější pro orgány EU.

Následující tabulka ukazuje vývoj ve formě, jakou byla státní pomoc poskytnuta. Postupně klesá podíl přímého financování v podobě nevratných dotací a roste vliv nepřímých dotací v podobě daňových úlev. Posledním rokem masivní přímé podpory státem byl rok 1996. Stát přispíval na reorganizaci podniků, rekapitalizaci bank a na jiné dokončované projekty velkého rozsahu. Po tomto roce je vidět výrazný pokles podílu tohoto nástroje. Ostatní formy podpory mají jen marginální podíl.

Tabulka č. 5: Státní pomoc ve výrobě podle formy (v %)

	1996	1997	1998	1999	2000	2001
<i>skupina A</i>						
nevratné dotace	34,28	25,05	22,33	12,46	18,36	26,29
daňové úlevy	58,76	58,28	72,9	76,21	76,82	71,04
dotace na úroky	1,46	2,87	0,71	1,84	1,41	0
<i>skupina B</i>						
podíl na majetku	0	0	0	0	0	0
<i>skupina C</i>						
bezúročné půjčky	2,86	4,6	3,6	7,58	2,01	0,39
<i>skupina D</i>						
záruky	2,64	9,2	0,46	1,9	1,41	2,28

Zdroj: Szanyi, 2004

Poslední tabulka zaměřená na sektor výroby sleduje vývoj pomoci podle typu přidělení. S přibližujícím se vstupem do EU a měnící se legislativou se postupně upouští od pomoci přidělené ad-hoc a v roce

⁵ Malé a střední podnikání.

2000 je již veškerá poskytnutá pomoc součástí nějakého programu státní pomoci.

Tabulka č. 6: Pomoc ve výrobě podle typu přidělení (v %)

	1996	1997	1998	1999	2000
ad hoc	19,08	16,94	5,3	0,65	0
projektové programy pomoci	80,92	83,06	94,7	99,35	100

Zdroj: Szanyi, 2004

Následující tabulka, věnující se cílům pomoci po roce 2005, již obsahuje data za celou Maďarskou ekonomiku. Tato data nejsou srovnatelná s daty z předchozích tabulek ani pro sektor průmyslové výroby, neboť jsou zpracována dle jiné metodologie.⁶

Tabulka č. 7: Státní pomoc podle cíle (v %)

	2000	2001	2002	2003	2004	2005
zemědělství					44,1	35,0
rybolov					0,1	0,0
horizontální pomoc, z toho:	28,2	43,1	53,1	38,5	31,6	28,4
kulturní dědictví	0,0	0,0	1,1	2,2	6,4	4,7
zaměstnanost	2,4	4,4	4,1	4,4	1,7	0,6
živ. prostředí	3,1	1,8	7,7	0,5	0,1	0,4
regionální pomoc	18,6	24,2	25,2	24,2	17,4	16,7
výzkum a vývoj	1,3	5,1	3,2	0,6	1,2	2,7
rizikový kapitál	0,0	0,0	0,0	0,4	0,7	0,7
MSP	2,9	7,5	11,7	4,1	3,4	2,3
vzdělávání	0,0	0,1	0,1	2,1	0,6	0,3
sektorová pomoc, z toho:	71,8	56,9	46,9	61,5	24,2	36,6
těžba uhlí	2,2	2,7	1,5	1,1	4,4	2,4
finanční služby	0,0	1,8	0,0	0,0	0,0	0,0
prům. výroba	69,6	52,2	45,4	57,6	17,5	28,0
další služby	0,0	0,2	0,0	0,6	0,4	0,1
doprava (bez. železnic)	0,0	0,0	0,0	2,1	1,9	6,1
celková pomoc (bez zemědělství, rybolovu a dopravy)	100,0	100,0	100,0	97,9	53,8	58,9
celková pomoc (nezahrnuje železnice)	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0

Zdroj: Evropská komise, 2005

Z výše uvedené tabulky nelze vyčíst mnoho. Do roku 2003 zcela jednoznačně roste podíl regionální pomoci a dá se předpokládat, že pokles v roce 2004 je alespoň částečně způsoben pouze metodickým

⁶ Zatímco tabulky týkající se pouze průmyslové výroby vycházely z dat Maďarského statistického úřadu, data za celou ekonomiku jsou zpracována metodologií Evropské komise. I zde se metodika mění a od roku 2004 je zahrnuto také zemědělství a rybolov.

přesunem pomoci do pomoci zemědělství, neboť regionální pomoc je jednou z priorit státní pomoci v EU a Maďarsko bylo pod tlakem tuto pomoc postupně zvyšovat. Ze sektorové pomoci zabírala největší podíl průmyslová výroba, ale i tam podíl postupně klesal. Příčinu tohoto vývoje spatřujeme z části opět v tlaku EU, částečně pak v postupné konsolidaci tohoto sektoru a dokončující se transformaci.

3. STRUKTURÁLNÍ POLITIKA POLSKA

3.1. Výchozí situace

Stejně jako v Maďarsku se potřeba státní pomoci podnikům objevila současně s počátkem transformace na počátku 90. let. Pomoc státu podnikům se stala jedním ze základních charakteristik státní strukturální politiky. Pro období začátku transformace nejsou k dispozici konsolidovaná, srovnatelná, ba ani příliš důvěryhodná data. Přesto existují kusé informace, které umožňují pochopit základní tendence směřování a velikosti státní pomoci.

3.2. Strukturální politika 1990–2005

Státní pomoc na počátku transformace lze státní pomoc rozdělit na sektorovou a strukturální. Politika záchrany a restrukturalizace byla v Polsku implementována dvěma pilíři – zřízením Agentury pro rozvoj průmyslu (ARP) a Programem finanční restrukturalizace podniků a bank (PFRPB).

Ve snaze řešit špatnou situaci alespoň některých podniků, založil stát v roce 1991 Agenturu pro rozvoj průmyslu (ARP). ARP byla založena s cílem přispívat k restrukturalizaci polského průmyslu financováním restrukturalizačních programů a pomáhat státním firmám ve finančních problémech. Hlavními nástroji této agentury byly zvýhodněné půjčky, záruky, a snížení vlastního jmění o výši dluhu. Avšak ve skutečnosti pomoc z ARP nebyla firmami použita k urychlení restrukturalizace, o níž se podniky začaly pokoušet až mnohem později. Informace o státní pomoci plynoucí z této agentury jsou velmi omezené.

V roce 1993 byla představena nová strategie strukturální politiky ve formě PFRPB, která měla vést k vyřešení problémů s rostoucím zadlužením podniků. Program zahrnoval decentralizovaný proces konsolidace vedený bankami. Jednotlivé banky vyjednávaly se zadluženými podniky o restrukturalizačním plánu, přičemž plán zahrnoval i nástroje pomoci, zejména odpuštění dluhů. Zdroje nutné k financování programu ve výši cca 2,3 mld. USD byly získány emisí státních obligací (viz Hashi - Balcerowicz, 2004). Ačkoliv úspěšnost programu byla pod původním očekáváním, některé problémy se zadlužením podniků a likviditou bank se vyřešit podařilo. Kromě výše zmíněných systémů podpory existovaly ještě samostatné programy sektorové pomoci, zaměřené hlavně na uhelný a ocelářský průmysl.

Proces udělování státní pomoci nebyl žádným způsobem koordinován a ani v Polsku nebyl zpočátku součástí dlouhodobější strategie. To se projevovalo systémem pomoci, který byla garantována fiskálními orgány ad hoc. Pomoc byla podnikům poskytována proto, aby se vyhnuly bankrotu a mohly ještě chvíli fungovat, přičemž požadavek na restrukturalizaci nebyl často ani vysloven a pokud byl, neměl stát možnosti, jak tyto změny vynutit. Existovalo také silné propojení mezi

politickou silou a dostupností státní pomoci. Hlavními příjemci pomoci proto většinou byly velké státní nebo bývalé státní podniky. Problémem také bylo, že většina pomoci nebyla oficiálně zaznamenána.

V roce 1994 proběhla první revize legislativy týkající se státní pomoci. Ze 127 zákonů jich jen 24 bylo v souladu s požadavky EU⁷. Další zákony musely být zrušeny, změněny, případně se staly předmětem vyjednávání s EU. Postupně rostoucí problémy plynoucí z nadměrné státní pomoci (jako růst deficitu státního rozpočtu, netransparentnost, inflační tlaky, neefektivnost pomoci) a současný tlak Evropské unie vedly v roce 2000 k přijetí nového zákona O přípustnosti a dohledu nad státní pomoci pro podnikatele. Tento zákon vstoupil v platnost 1.1.2001 a zohledňoval požadavky EU zahrnuté v článku 63 asociační dohody z roku 1991.

Zákon z roku 2000 státní pomoc obecně zakazuje, ovšem současně vyjmenovává čtyři kategorií, kde je dovolena. Jedná se o:

- pomoc horizontální (záchrana a restrukturalizace; výzkum; zaměstnanost; podpora malého a středního podnikání);
- pomoc sektorovou (těžba uhlí, automobilový a výrobní průmysl a průmysl syntetických vláken);
- pomoc regionální (regionům s vysokou nezaměstnaností a jinak zaostalým regionům);
- pomoc tzv. přípustnou (odstranění následků přírodní pohromy; mající sociální charakter pro jednotlivé spotřebitele a nenarušující soutěž).

Tento zákon však stále obsahoval mnoho chyb a v roce 2002 byl nahrazen zákonem novým. Jeho princip je v podstatě stejný, pouze zpřesňuje a definuje nepřesnosti a nejasnosti z předchozího zákona. Ani tento zákon však nevyřešil všechny problémy se státní pomocí (špatná kontrola a nedostatek systémových programů) a v roce 2004 byl přijat zákon nový.

Efektivnost státní pomoci nebyla v Polsku do roku 2002 nijak sledována a teprve nový zákon o státní pomoci určuje povinnost sledovat kromě jiného také efektivnost pomoci. Přesto není tato povinnost ve velké většině dodržována. V roce 2002 obdržel Úřad pro konkurenci a ochranu spotřeby formuláře zahrnující pouze 0,6 %

⁷ Dne 16. prosince 1991 Polsko podepsalo Evropskou dohodu o přípravách na vstup do EU, která vstoupila v platnost 1. února 1994. Pátá část této dohody zahrnuje předpisy dotýkající se zásad zachování konkurence. Podle článku 63 dohody se každá ze stran zavázala srozumitelně a transparentně poskytovat státní pomoc, což mimo jiné zahrnovalo i povinnost informovat o výši a účelu poskytnuté státní pomoci. Z toho pro Polsko vyplynula povinnost změny legislativy a mimo jiné také povinnost každoročně vypracovávat zprávy o velikosti a formě poskytnuté státní pomoci.

celkové pomoci. Dle této velmi slabé evidence bylo 79 % pomoci účelné a efektivní; vypovídací schopnost tohoto vzorku je však mizivá.

Účinnost státní pomoci ilustruje Sowa (2003) na několika příkladech. Prvním je příklad polských uhelných dolů. Ty na první pohled prošly úspěšnou restrukturalizací, když při snížení počtu zaměstnanců o 62,4 % mezi lety 1990–2001 snížily produkci jen o 30 %. To by znamenalo zvýšení produktivity na dvojnásobek. Ovšem ve stejném období dostaly doly státní pomoc ve výši 34 miliard PLN (s.c.), nebyly schopny dosáhnout kladného hospodářského výsledku, rostly jejich závazky a čelily četným problémům. Příčiny tohoto selhání vidí Sowa (2003) v politických problémech, resp. zneužití sektoru těžby uhlí politiky k dosažení vlastních cílů.

Dalším sektorem, který byl již od počátku ve středu pozornosti státní pomoci, byl sektor zpracování železa a oceli. Tento sektor dle Nejvyšší komise pro kontrolu (2002 b – dle Sowa) obdržel v letech 1992–2001 pomoc ve výši 7,5 mld PLN. Dle Sowy se však jedná pouze o hrubý odhad. Úspěšnost této pomoci je také sporná. Z 25 podniků, které začaly restrukturalizaci v roce 1992, jich sedm zaniklo nebo vyhlásilo platební neschopnost. Navíc hlubší restrukturalizace proběhla až později, v letech 1999–2001.

Nakonec Sowa (2003) uvádí Ursus, největší polský výrobce traktorů, který také dostával pomoc od ARP. Ten navzdory masivní pomoci nikdy nedosáhl ekonomického zdraví a navíc část pomoci zneužil. Tímto kromě nízké efektivnosti Sowa dokumentuje také špatný systém kontroly nad státní pomoci v 90. letech.

3.3. Vývoj státní pomoci

Z let 1990–1993 nejsou k dispozici žádné údaje týkající se státní pomoci. První dostupná data prezentuje Formalczyk (1998, in: Sowa, 2003), který uvádí formy státní pomoci pro rok 1994.

Tabulka č. 8: Státní pomoc v roce 1994 podle formy pomoci (v %)

skupina A	Skupina B	skupina C	skupina D
38,3	4,3	38,2	19,2

Zdroj: Sowa, 2003

Z této pomoci plynulo 40–50 % do výrobního sektoru (dle různých odhadů). Většina pomoci byla přidělena ad hoc, jako záchranná pomoc za účelem odvrátit bankrot.

První oficiální data o státní pomoci připravilo Ministerstvo financí pro roky 1996 a 1997. Od roku 1998 byl za monitoring dat zodpovědný Úřad pro konkurenci a ochranu spotřebitele. Metodologie sběru dat se v průběhu času měnila, stejně jako klasifikace pomoci, přesto se dle Sowy (2003) jedná o nejdůvěryhodnější a vlastně jediná data, týkající se velikosti a struktury státní pomoci.

Následující tabulka uvádí vývoj výše státní pomoci od roku 1995 do roku 2005. Mírný pokles mezi lety 1995–2000 je vystřídán postupným nárůstem výše státní pomoci a následuje prudký nárůst v roce 2003. V tomto roce byla výše udělené pomoci velmi vysoká z důvodu realizace zákona z 28. 11. 2003 o restrukturalizaci hornictví černého uhlí v letech 2003–2006, na základě kterého bylo jen v roce 2003 uděleno 15,5 mld. pomoci, zejména ve formě daňových úlev. Následuje prudký pokles vyvolaný požadavky Evropské komise a novou legislativou.

Tabulka č. 9: Výše pomoci (v mil. PLN)⁸

	1995	1996	1997	1998	1999	2000	2001	2002	2003	2004	2005
celkem	9348,28	8355,1	8688,7	6762,3	9076,1	7712	11194,8	10277,6	28355,6	16400,6	4795,1

Zdroj: Raport o pomocy publicznej w Polsce, za jednotlivé roky 1995–2005

V další tabulce vidíme vývoj pomoci rozdělený podle cíle, kam měla pomoc směřovat. Časté změny metodologie monitoringu a změny zákonů týkající se státní pomoci ztěžují interpretaci uváděných dat.

Je zřejmé, že v centru pozornosti stál sektor těžby uhlí, zaměstnanost a restrukturalizace. Vzájemné prudké výkyvy mezi výše uvedenými položkami pak jsou z velké části jen změnou v metodice posuzování a pomoc plyne do stále stejných podniků. V roce 2004 stojí za povšimnutí výrazný nárůst výše horizontální pomoci na restrukturalizaci, což je výsledkem realizace opatření tzv. „antikrizových zákonů“. Mezi lety 2004 a 2005 dochází k prudkému poklesu pomoci na restrukturalizaci a nárůstu pomoci na tvorbu a záchranu pracovních míst. Hashi a Balczerowicz (2004) v této souvislosti hovoří pouze o přesunu stejné pomoci z kategorie restrukturalizace do kategorie zaměstnanost s tím, že situace zůstává fakticky stejná. Tomu odpovídá i skutečnost, že v obou letech největší část pomoci plyne do slezského regionu a lze se snadno domnívat, že i do stejných firem.

Tabulka č. 10: vývoj pomoci podle cíle (v %)

	1996	1997	1998	1999	2000	2001	2002	2003	2004	2005
Horizontální pomoc, z toho:	72,6	16,3	40	73,5	64,4	31,9	33,6	10	50,5	49,9
věda a výzkum			2,25	2,18	1,86	2,70	4,00	3,70	2,60	8,40
ochrana životního prostředí			14,50	3,81	6,99	2,30	4,10	12,20	1,10	1,70
rozvoj MSP			0,00	0,00	0,16	1,70	4,00	4,70	1,50	16,70

⁸ Od roku 2004 bez pomoci pro sektor dopravy. Ta v roce 2004 činila 7591,3 mil. PLN a v roce 2005 1148,9 mil. PLN.

záchrana/tvorba pracovních míst			19,75	43,54	36,65	3,00	6,60	10,40	12,10	67,60
vzdělávání, školení			0,00	0,00	0,00	13,10	10,70	2,30	0,90	4,90
okamžitá pomoc			0,00	0,82	2,48	3,60	8,70	5,10	0,90	0,30
restrukturalizace			0,00	7,62	9,63	59,60	60,60	61,60	80,80	0,50
investice			40,00	26,80	21,74			0,10	0,00	0,00
rozvoj podniků			20,50	0,00	0,00			1,90	0,90	0,00
Sektorová pomoc, z toho:	27,4	83,7	59,7	24,2	30,1	24,9	17,9	70,7	32	28,8
sektor hutnictví železa a oceli			4,19	2,89	5,32	1	0,3	10,3		
sektor válečného loďařství						0,3	5,5	2,4	18,8	17,6
sektor těžby uhlí			43,72	66,94	59,80	98,1	93,3	87,3	81,2	82,4
sektor syntetických vláken					-	0,01	0,01	0		
sektor automobilový					-	0,2	0,8	0,05		
sektor mořské plavby					-	0,3	0,01	0,03		
Regionální pomoc	0	0	0,3	1,3	3,7	0,4	4,6	2,7	9,7	21
Jiné			-	-	-	41,3	43,5	16,6	7,8	0,3

Zdroj: Raport o pomocy publicznej w Polsce, za jednotlivé roky 1995–2005

Vývoj výše i struktury státní pomoci prodělaly ve sledovaném období význačné změny. Z tabulek plyne, že výrazně poklesla sektorová pomoc. Toto však může být zkresleno metodologií sběru dat a přesunem části pomoci do pomoci horizontální, která je pro orgány EU přípušnější. V roce 2002 plyne z 90 % sektorové do sektoru těžby uhlí a 70 % horizontální pomoci sledovalo cíl záchrany a restrukturalizace. To samo o sobě svědčilo o neefektivnosti využívání pomoci, neboť těžba uhlí čerpá pomoc již déle než 10 let a restrukturalizace měla být, také vzhledem k již vyčerpané výši pomoci, již dávno provedena.

Výše regionální pomoci je do roku 2004 velmi nízká. V roce 2005 regionální pomoc prudce vzrůstá, zejména z důvodu rostoucí hodnoty daňových úlev, a zejména pak čerpání prostředků z Evropského fondu regionálního rozvoje. Ačkoliv regionální pomoc má za cíl snižování nerovností mezi regiony, směřuje do regionů v Polsku nejbohatších, což ukazuje nejen na rozpory v koncepci udělování pomoci, ale také dále zvyšuje nerovnosti mezi jednotlivými regiony. Zajímavé také je, že cca 50 % procent pomoci čerpaly velké podniky, zatímco podpora MSP je jen cca 10 % celkové podpory.

Podíváme-li se do následující tabulky na vývoj poskytované pomoci podle formy, vidíme, že hlavní složku tvoří skupina A, tj. dotace a daňové úlevy, přičemž vyšší podíl až do roku 2004 mají daňové úlevy, ale v roce 2005 převládají dotace. Tento vývoj však není způsoben nárůstem udělených dotací, ale výrazným snížením poskytnutých daňových úlev z 4412,7 mil PLN v roce 2004 na 649,4 mil PLN v roce 2005.

Tabulka č. 11: Výše pomoci podle formy (v %) ⁹

	1995	1996	1997	1998	1999	2000	2001	2002	2003	2005
celkem	100,00	100,00	100,00	100,00	100,00	100,00	100,00	100,00	100,00	100,00
skupina A z toho:	63,98	81,02	79,92	75,82	85,88	84,49	56,53	64,78	75,27	94,93
-dotace	34,03	23,84	25,52	33,84	38,20	54,46	45,20	58,41	12,27	81,24
-daň. úlevy	65,97	76,16	74,48	66,16	61,80	45,54	54,80	41,59	87,73	18,76
skupina B	1,65	0,62	0,44	0,39	2,61	1,56	0,18	0,26	4,90	0,00
skupina C	30,08	15,80	17,96	22,76	8,28	11,35	20,29	11,55	11,29	3,07
skupina D	4,29	2,55	1,68	1,03	3,23	2,60	16,10	21,84	5,42	1,99

Poznámka: pomoc od roku 2004 nezahrnuje pomoc do sektoru přepravy.

Zdroj: Raport o pomocy publicznej w Polsce, za jednotlivé roky 1995–2005

Poslední tabulka ukazuje způsoby financování pomoci. Do roku 2004 bylo hlavním nástrojem státní pomoci v Polsku snížení závazků společností vůči státu. Neneman a Sowa (2002) v této souvislosti hovoří o tzv. vynucené pomoci, kdy zejména velké společnosti se silným politickým vlivem přestanou platit své závazky vůči státu a tím si vynutí jejich odpuštění, což je ve svém důsledku forma státní pomoci. Tento systém produkuje problém morálního hazardu v podobě „inspirace“ pro ostatní firmy. Současně definují i další důvody této struktury (více viz Neneman a Sowa (2002) nebo Sowa (2003). Až v roce 2005 se poprvé vydalo více pomoci ve formě přímých výdajů (77,1 %) než ve formě snížení příjmu do státního rozpočtu (22,9). Stalo se tak zejména proto, že v roce 2005 nebyla udělena žádná pomoc ve formě kapitálově–investičních dotací. Navíc velká část pomoci ve formě nesplacení závazků vůči státu nebyla nikdy zaznamenána

Tabulka č. 12: Způsob financování pomoci v Polsku (v %)

	1997	1998	1999	2000	2001	2002	2004	2005
přímé výdaje (např. dotace)	31,3	34,5	34,9	47,3	25,8	38	37,7	77,1
snížení příjmu do rozpočtu (např. daňové úlevy)	68,7	65,5	65,1	52,7	74,2	62	62,3	22,9

Zdroj: Raport o pomocy publicznej w Polsce, za jednotlivé roky 1995–2005

⁹ Od roku 2004 bez pomoci pro sektor dopravy.

4. ZÁVĚR

Strukturální politika v Maďarsku prodělala v letech 1990–2005 výrazný vývoj a prošla čtyřmi revizemi své koncepce. Každá revize strukturální politiky znamenala postupný vývoj směrem k požadavkům EU. Proces harmonizace s EU vedl k omezení přímých státních dotací a nárůstu vlivu daňových nástrojů. Snížila se pomoc jednotlivým sektorům ve prospěch horizontální a regionální pomoci a zvýšila se transparentnost udělování státní pomoci. Počátky udílení státní pomoci byly netransparentní, udělované ad hoc, čímž narušovaly konkurenční prostředí a mohly odrazovat nedotované podniky od vstupu na trh,

Postupně převážila pomoc udílená na základě projektových programů, zvýšila se transparentnost i kontrola pomoci. Hlavní pozornost se postupně přesouvala od domácích subjektů v potížích k perspektivním firmám, často zahraničním.

V Polsku byla státní pomoc po celou dobu zaměřena zejména na sektor těžby uhlí, záchranu a tvorbu pracovních míst a na restrukturalizaci. Největším příjemcem státní pomoci byly kromě sektoru těžby uhlí také polské železnice (PKP). Udílení státní pomoci bylo charakteristické nízkou transparentností. Pomoc byla z velké části motivována politicky ve snaze získat hlasy v častých volbách. Směřovala tak zejména do velkých podniků se silnými odbory. Výsledkem přímých dotací do některých firem působilo na trhu jednak omezením konkurence, ale zejména snížilo zájem dotovaných firem o hlubokou restrukturalizaci. Neprovedená restrukturalizace ovšem vyžadovala jen k další a další dotace ze strany státu. Pomoc nebyla součástí žádné dlouhodobé koncepce a byla zaměřena pouze na pomoc podnikům v problémech – velmi často ve vlastnictví státu.

Ve sledovaném období podíl sektorové pomoci postupně klesal, zejména v důsledku nutnosti sladování legislativy s požadavky EU, což přineslo striktnější pravidla udělování pomoci a snížilo vliv lobbystických skupin. Na základě dostupných dat se lze domnívat, že se mnohdy pouze změnil cíl pomoci, ale příjemci zůstaly stejní. Z evidence vyplývá, že výše státní pomoci, měřená podílem na HDP, postupně klesala. Navíc lze předpokládat, že údaje z prvních let jsou z mnoha důvodů podhodnoceny. Většina pomoci podnikům měla formu snížení závazků vůči státnímu rozpočtu a tudíž poklesu příjmu státu.

POUŽITÁ LITERATURA

Annual survey of Hungary on state aid falling under article 62 of the European agreement 1996–2000, 2002, dostupné na [http://www1.pm.gov.hu/web/home.nsf/\(PortalArticles\)/72E76354718AAF7CC125E610035239/\\$File/EVESJEL_96_00_vegleges_angol.doc?OpenElement](http://www1.pm.gov.hu/web/home.nsf/(PortalArticles)/72E76354718AAF7CC125E610035239/$File/EVESJEL_96_00_vegleges_angol.doc?OpenElement), (14.7.2007).

Annual Survey of Hungary on State aid in the manufacturing and certain other sectors 1996–1998, (2000), dostupné na [http://www1.pm.gov.hu/web/home.nsf/\(PortalArticles\)/2BCFE33B38DF9B90C25662003B0D4C/\\$File/EVESJEL_96_98_en.doc?OpenElement](http://www1.pm.gov.hu/web/home.nsf/(PortalArticles)/2BCFE33B38DF9B90C25662003B0D4C/$File/EVESJEL_96_98_en.doc?OpenElement), (15.7.2007).

Evropská komise (2007), State aid scoreboard, http://ec.europa.eu/comm/competition/state_aid/studies_reports/stat_tables.html.

Hashi, I. – Balzerowicz, D. (2004) The Comparative Analysis of State Aid and Government Policy in Poland, Hungary and the Czech Republic, dostupné na: www.case.com.pl/dyn/plik--2845314.pdf, (20.6.2007).

Hashi, I. – Hajdukovic, D. (2006), Industrial Restructuring and Competitiveness: Empirical Evidence from the Czech Republic, Hungary and Poland, Working Paper 03-2006, dostupné na <http://www.staffs.ac.uk/schools/sciences/geography/links/IESR/download/workingpaper3.pdf>, (15.4.2007).

Ministerstwo gospodarki, departament analiz i prognoz, Raport o pomocy publicznej w Polsce udzielonej przedsiębiorcom w 1998 roku, Warszawa 1999.

Ministerstwo gospodarki, departament analiz ekonomicznych, Raport o pomocy publicznej w Polsce udzielonej w 1997 roku podmiotom gospodarczym, Warszawa 1998, dostupné na http://www.uokik.gov.pl/pl/pomoc_publiczna/raporty_i_analazy/ (17.6.2007).

Ministerstwo gospodarki, departament analiz ekonomicznych, Raport o pomocy publicznej w Polsce udzielonej w 1996 roku podmiotom gospodarczym, Warszawa 1998, dostupné na http://www.uokik.gov.pl/pl/pomoc_publiczna/raporty_i_analazy/ (17.6.2007).

Urząd ochrony konkurencji i konsumentów, Raport o pomocy publicznej w Polsce udzielonej przedsiębiorcom w 2005 roku, Warszawa 2006, dostupné na http://www.uokik.gov.pl/pl/pomoc_publiczna/raporty_i_analazy/ (13.6.2007).

Urząd ochrony konkurencji i konsumentów, Raport o pomocy publicznej w Polsce udzielonej przedsiębiorcom w 2004 roku, Warszawa 2005, dostupné na http://www.uokik.gov.pl/pl/pomoc_publiczna/raporty_i_analazy/ (13.6.2007).

Urząd ochrony konkurencji i konsumentów, Raport o pomocy publicznej w Polsce udzielonej przedsiębiorcom w 2003 roku, Warszawa 2004, dostępne na http://www.uokik.gov.pl/pl/pomoc_publiczna/raporty_i_analizy/ (13.6.2007).

Urząd ochrony konkurencji i konsumentów, Raport o pomocy publicznej w Polsce udzielonej przedsiębiorcom w 2002 roku, Warszawa 2003, dostępne na http://www.uokik.gov.pl/pl/pomoc_publiczna/raporty_i_analizy/ (13.6.2007).

Urząd ochrony konkurencji i konsumentów, Raport o pomocy publicznej w Polsce udzielonej przedsiębiorcom w 2001 roku, Warszawa 2002, dostępne na http://www.uokik.gov.pl/pl/pomoc_publiczna/raporty_i_analizy/ (13.6.2007).

Urząd ochrony konkurencji i konsumentów, Raport o pomocy publicznej w Polsce udzielonej przedsiębiorcom w 2000 roku, Warszawa 2001, dostępne na http://www.uokik.gov.pl/pl/pomoc_publiczna/raporty_i_analizy/ (13.6.2007).

Urząd ochrony konkurencji i konsumentów, Raport o pomocy publicznej w Polsce udzielonej przedsiębiorcom w 1999 roku, Warszawa 2000, dostępne na http://www.uokik.gov.pl/pl/pomoc_publiczna/raporty_i_analizy/ (13.6.2007).

Sowa, M. (2003), State aid and government policy in Poland, 1994–2002.

Szanyi, M. (2004), State aid to the Hungarian manufacturing sector 1990–2000, dostępne na www.case.com.pl/dyn/plik--2845314.pdf.

V roce 2005 vyšlo:

WP č. 1/2005

Petr Chmelík: Vliv institucí přímé demokracie na hospodářskou politiku ve světle empirického výzkumu

WP č. 2/2005

Martin Kvizda – Jindřiška Šedová: Privatizace a akciové společnosti – k některým institucionálním aspektům konkurenceschopnosti české ekonomiky

WP č. 3/2005

Jaroslav Rektourek: Přístup k inovacím v České republice. Současný stav a možné směry zlepšení.

WP č. 4/2005

Milan Víturka – Vladimír Žitek – Petr Tonev: Regionální předpoklady rozvoje inovací

WP č. 5/2005

Veronika Bachanová: Analýza kvality regulace České republiky

WP č. 6/2005

Hana Zbořilová – Libor Židek: Washingtonský konsenzus v české ekonomické praxi 90. let

WP č. 7/2005

Osvald Vašíček and Karel Musil: The Czech Economy with Inflation Targeting Represented by DSGE Model: Analysis of Behaviour

WP č. 8/2005

Zdeněk Tomeš: Je stárnutí populace výzvou pro hospodářskou politiku?

WP č. 9/2005

Ladislav Blažek – Klára Doležalová – Alena Klapalová: Společenská odpovědnost podniků

WP č. 10/2005

Ladislav Blažek – Alena Klapalová: Vztahy podniku se zákazníkem

WP č. 11/2005

Ladislav Blažek – Klára Doležalová – Alena Klapalová – Ladislav Šiška: Metodická východiska zkoumání a řízení inovační výkonnosti podniku

WP č. 12/2005

Ladislav Blažek – Radomír Kučera: Vztahy podniku k vlastníkům

WP č. 13/2005

Eva Kubátová: Analýza dodavatelských vztahů v kontextu inovací

WP č. 14/2005

Ladislav Šiška: Možnosti měření a řízení efektivnosti a úspěšnosti podniku

V roce 2006 vyšlo:

WP č. 1/2006

Tomáš Otáhal: Je úplatkářství dobrá cesta k efektivnějšímu vymáhání práva?

WP č. 2/2006

Pavel Breinek: Vybrané institucionální aspekty ekonomické výkonnosti

WP č. 3/2006

Jindřich Marval: Daňová kvóta v ČR

WP č. 4/2006

Zdeněk Tomeš – Daniel Němec: Demografický vývoj ČR 1990–2005

WP č. 5/2006

Michal Beneš: Konkurenceschopnost a konkurenční výhoda

WP č. 6/2006

Veronika Bachanová: Regulace a deregulace v ČR v období 1990–2005

WP č. 7/2006

Petr Musil: Tendence na českém trhu práce v období transformace

WP č. 8/2006

Zuzana Hrdličková: Vliv sociální politiky na konkurenceschopnost české ekonomiky

WP č. 9/2006

Pavína Balcarová – Michal Beneš: Metodologie měření a hodnocení makroekonomické konkurenceschopnosti

WP č. 10/2006

Miroslav Hloušek: Czech Business Cycle Stylized Facts

WP č. 11/2006

Jitka Doležalová: Vliv politiky na konkurenceschopnost České republiky

WP č. 12/2006

Martin Chromec: Dlouhodobé efekty monetární politiky: může ČNB ovlivnit ekonomický růst?

WP č. 13/2006

Tomáš Paleta: Strukturální změny české ekonomiky ve světle privatizace a podpory malého a středního podnikání

WP č. 14/2006

Tomáš Otáhal: Vývoj korupce v ČR v období transformace

WP č. 15/2006

Jan Jonáš: Ekonomická svoboda a konkurenční schopnost české ekonomiky

WP č. 16/2006

Michal Tvrdoň: Regulace trhu práce v ČR

WP č. 17/2006

Martina Vašendová: Pohyb kapitálu v průběhu transformace a jeho vliv na konkurenceschopnost české ekonomiky

WP č. 18/2006

Ondřej Moravec: Hospodářská soutěž a její vliv na konkurenceschopnost české ekonomiky

WP č. 19/2006

Milan Víturka – Viktorie Klímová: Globálně orientované hodnocení konkurenční pozice krajů České republiky

WP č. 20/2006

Monika Jandová: Vývoj komoditních, teritoriálních a institucionálních aspektů zahraničního obchodu ČR

WP č. 21/2006

Vladimír Žítek – Josef Kunc – Petr Tonev: Vybrané indikátory regionální konkurenceschopnosti a jejich vývoj

WP č. 22/2006

Aleš Franc: Hlavní tendence ve vývoji pracovních migrací v České republice

WP č. 23/2006

Osvald Vašíček – Karel Musil: Behavior of the Czech Economy: New Open Economy Macroeconomics DSGE Model

WP č. 24/2006

Jaroslav Rektourek: Zapojení vysokých škol do přípravy a realizace strategických dokumentů regionů – podmínka rozvoje inovačních aktivit

WP č. 25/2006

Ladislav Šiška: Analýza finanční úspěšnosti tuzemských podniků

WP č. 26/2006

Daniel Němec: Demografický vývoj SR 1990–2005

V roce 2007 vyšlo:

WP č. 1/2007

Nada Voráčová: Maďarská fiskální politika a hospodářský růst

WP č. 2/2007

Martin Chromec: Monetární politika a její dopad na konkurenceschopnost Slovenské republiky

WP č. 3/2007

Martina Vašendová: Pohyb zahraničního kapitálu v průběhu transformace a jeho vliv na konkurenční schopnost slovenské ekonomiky

WP č. 4/2007

Jitka Doležalová: Vliv politiky na konkurenceschopnost Slovenské republiky

WP č. 5/2007

Daniel Němec: Komparace demografického vývoje Maďarska a Polska v období transformace

WP č. 6/2007

Veronika Bachanová: Regulace a deregulace v Maďarsku v období 1990–2006

WP č. 7/2007

Martina Vašendová: Pohyb zahraničního kapitálu v průběhu transformace a jeho vliv na konkurenční schopnost polské ekonomiky

WP č. 8/2007

Tomáš Otáhal: Vývoj korupce v SR v období transformace

WP č. 9/2007

Jitka Doležalová: Rozvoj demokracie v Polsku a jeho vliv na výkonnost hospodářství

WP č. 10/2007

Monika Jandová: Zahraniční obchod Slovenské republiky 1993–2006

WP č. 11/2007

Milan Viturka: Inovační profily regionů

WP č. 12/2007

Veronika Bachanová: Regulace a deregulace v Polsku a ve Slovenské republice v období 1990–2006

WP č. 13/2007

Jitka Doležalová: Demokracie a její vliv na výkonnost maďarského hospodářství

WP č. 14/2007

Tomáš Paleta: Strukturální politika Slovenské republiky 1990–2005

WP č. 15/2007

Naďa Voráčová: Hospodářský růst na Slovensku a v Polsku: jaký vliv měla fiskální politika?

WP č. 16/2007

Monika Jandová: Komparace zahraničního obchodu Maďarska a Polska (1990–2006)

WP č. 17/2007

Miroslav Hloušek: Growth Accounting for Visegrad States: Dual Approach

WP č. 18/2007

Jaromír Tonner – Osvald Vašíček: Odhad časově proměnných parametrů v modelech české ekonomiky

WP č. 19/2007

Jiří Polanský – Osvald Vašíček: Economic Development of Visegrad Countries: Macroeconomic DSGE Models

WP č. 20/2007

Petr Musil: Trh práce a konkurenceschopnost maďarské ekonomiky v období transformace

WP č. 21/2007

Petr Musil: Trh práce a konkurenceschopnost polské ekonomiky v období transformace

WP č. 22/2007

Petr Musil: Trh výrobních faktorů a konkurenceschopnost v SR v období transformace

WP č. 23/2007

Tomáš Otáhal: Teorie korupce: Kterou použít?

WP č. 24/2007

Vladimír Žítek – Viktorie Klímová: Podpůrná infrastruktura inovačního podnikání v regionech ČR

WP č. 25/2007

Tomáš Paleta: Strukturální politika Polska a Maďarska 1990–2005